

Engelsk

Formål og perspektiv

I steinerskolene lærer elevene engelsk og fremmedspråk fra 2. klasse. Å lære flere språk er et viktig skritt på veien til å bli verdensborger. Gjennom forskjellige språk kan man se virkeligheten fra nye synsvinkler, og innlevelsen i mangfold og ulikheter kan i neste omgang bevirke fleksibilitet, forståelse og toleranse på tvers av landegrenser og språkgrenser.

Engelsk er et verdensspråk som ikke lenger oppleves som fremmed. Det forbinder mennesker på tvers av landegrenser og kulturer. Gjennom musikk, film, litteratur og digital teknologi er engelsk et viktig medium for kunst, viten og andre kulturformer. Høyere utdanning og mange yrker innebærer at kommunikasjon, kvalifisering og kunnskapsutvikling helt eller delvis skjer på engelsk. Gjennom engelsk språk kan forskere delta i internasjonale nettverk, kunstnere samarbeide på tvers av landegrenser og studier gjennomføres på alle kontinenter.

Elevene skal opparbeide solide ferdigheter i engelsk gjennom grunnskoleårene, og ferdighetene skal favne bredt og lodde dypt. Gjennom samtlige skoleår legges det derfor til grunn at et språk, også engelsk, har dimensjoner utover informasjonsformidling og bruksverdi. Engelsk er et globalt kontaktspråk, men også et førstespråk for et stort og mangfoldig språkområde med sine kulturer, litteratur, kunst, fortellinger og tankemåter. Engelskfaget i steinerskolen tar utgangspunkt i engelsk som førstespråk på De britiske øyene og arbeider fra første dag med språkets spesielle lydforbindelser, setningsmelodier, ordforråd, idiomer og grammatiske strukturer som preger både dagligtalen, begrepsforståelsen og litteraturen. Slik er engelsk både et dannelsesfag og et redskapsfag, et øvingsfag med kunstfaglige arbeidsmåter og et kunnskapsfag som utvikler kritisk tekstforståelse.

Engelsk har stor tverrfaglig anvendelse. Særlig i historie og geografi er referansene mange. Kunstfag som musikk, drama og eurytmi anvender og øver engelske tekster. I ungdomstrinnet kan engelsk brukes som medium for kunnskapsinnhenting og kommunikasjon i de fleste fag.

Bruken av engelsk gir nye dimensjoner til de grunnleggende ferdighetene og utvider deres kulturelle, kommunikative og ferdighetsmessige perspektiver. Engelsk knytter skolen og elevenes læring til internasjonale sammenhenger. For barn og ungdom og videre gjennom hele livet er engelsk en portåpner mot verden.

Engelsk behandles som et redskap for å formidle og forstå. Opplæringen skal gi elevene glede av å utforske og bruke språket i kommunikasjon fra første stund. Læringen skjer først gjennom muntlig språkbruk, med lek, bevegelse, resitasjon samt utstrakt bruk av samtale. Deretter blir faget beriket med skriving og lesing av et mangfold av tekster, ordforrådet økes og grammatikken bevisstgjøres, før elevene arbeider med mestring av egen språkbruk og språkforståelse på ungdomstrinnet. Målet er at elevene etter endt grunnskole skal ha opparbeidet en levende, rik og nyansert engelsk språkferdighet.

Elevene blir kjent med alderstilpasset litteratur, samfunnskunnskap og historie fra den engelsktalende verden. De får innblikk i forskjellige verdensdelers kultur og verdsett gjennom språkets historie, kulturelle rammer og praktiske bruk. Diktning og litteratur spiller en stor rolle gjennom alle år, og vekten legges på autentisk litteratur, fra tradisjonelle 'nursery rhymes' og sangleker til Shakespeare og ny ungdomslitteratur.

Kompetansemål

Kompetansemål etter 4. klasse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- delta i felles arbeid med resitasjon, språkleker og dramatisering
- eksperimentere med å bruke miming og kroppsspråk som språkstøttende uttrykk
- lytte til og etterligne engelsk intonasjon og uttale
- ta i bruk kjente ord og uttrykk i samtaler knyttet til nære omgivelser og egne opplevelser
- stille spørsmål og svare på spørsmål om kjente temaer
- gi og utføre instruksjoner på engelsk
- lytte til og vise forståelse for betydningen av ord og uttrykk i kjente sammenhenger
- bruke bilder og konkrete som støtte for å forstå og lære ord
- beskrive motiver og gjenstander på bilder
- delta i engelske regelleker og i arbeid med dikt og sangleker
- lytte til fortelling og uttrykke seg på engelsk i samtale om fortellinger
- bruke faste høflighetsuttrykk og dagligdagse uttryksformer

Kompetansemål etter 7. klasse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lese ulike typer tekst, høyt og stille, og samtale om innhold og form
- utvikle beskrivende og fortellende tekster, muntlig og skriftlig
- finne, vurdere og bruke engelskspråklige kilder til ulike oppgaver
- bidra i samtaler om kjente temaer
- bruke høyfrekvente ord og uttrykk i ulike sammenhenger
- sammenligne fenomener i engelsk med norsk og andre språk eleven kjenner
- utforske engelskspråklige tekster, beskrive og bruke sentrale ord og uttrykk, språkstrukturer og setningsmønstre
- resitere og formidle dikt og sanger fra ulike deler av språkområdet
- bruke idiomske uttrykk og samtalemønstre for hverdagens sosiale situasjoner
- undersøke og samtale om tradisjoner og levesett i engelskspråklige land og i Norge

Kompetansemål etter 10. klasse

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- lese og samtale om ulike typer tekst med god forståelse, diksjon og intonasjon
- bruke hensiktsmessige strategier og hjelpemidler for språkinnlæring og planlegge og vurdere arbeidsmåter i forhold til ulike oppgaver
- utvikle og presentere tekster som er tilpasset ulike temaer og mottakere, skriftlig og muntlig
- ta i bruk hensiktsmessige medier i arbeid med engelsk som globalt kontakt- og kommunikasjonsspråk
- forstå og bruke et variert ordforråd og ulike språklige strukturer
- søke og bruke engelskspråklige kilder på en tekstkritisk måte
- samtale med god flyt og sammenheng i uforberedt og forberedt tale
- gi muntlige presentasjoner av ulike temaer
- delta i bearbeidelse av engelskspråklig litteratur, poesi, drama og prosa
- samarbeide om formidling, gjennom resitasjon og/eller dramatisering, av engelsk litteratur

- utforske og drøfte varianter av engelsk som førstespråk og kontaktspråk
- undersøke og presentere viktige hendelser i engelskspråklige lands historie
- utforske situasjonen til urfolk i engelskspråklige land
- drøfte levesett, verdier og institusjoner i engelskspråklige land og i Norge

Sentrale innhold

Temaer for blant annet ordforråd og språklære er angitt år for år. Rekkefølgen av temaene kan tilpasses på skole- og klassenivå. Mange innholdselementer angis kun for ett år selv om de utvikles videre i senere klassetrinn.

2. klasse

Språk og kommunikasjon

- Vers med engelsk lydinventar og intonasjon
- Lek med språk
- Miming, kroppsspråk, dramatisering
- Samtaleøvelser, talemåter og faste uttrykk
- Hverdagsspråk; mønstre for spørsmål og svar
- Klasserommet, skolegården og skolens nære omgivelser
- Farger, kropp, klær, ukedager og årstider
- Tall og telling; rekketall
- Respons på enkle anvisninger

Språk og kultur

- Engelske sangleker, sang og dikt om daglige gjøremål, årstider, vær
- Tradisjonelle fingerleker og vers med bevegelse
- Fortellinger fra muntlig tradisjon
- Regelleker, 'games', fra engelsk tradisjon

3. klasse

Språk og kommunikasjon

- 'Tongue twisters'
- Tall og telling, ordenstall og rekketall, enkel hoderegning
- De tolv månedene; datoer, elevenes bursdager
- Natur: fjell, elv, skog, trær, blomster, dyr
- Kommunikasjon om bilder og konkrete
- Samtale om hverdagsgjøremål
- Fortelle om seg selv og familie, venner, interesser
- Gi og følge anvisninger
- Presensformene av 'to be' og 'to do'
- Entall-flertall av kjente substantiver

Språk og kultur

- Gamle og nye sanger, dikt og fortellinger om dyr, natur, årstider
- Gåter
- Større regelleker med språklige innslag
- Mime og gjette
- Dramatisering av dikt og fortelling

4. klasse

Språk og kommunikasjon

- Resitasjon, formidling, uttaleøvelse
- Klokketider, døgnets tider
- Mat og drikke, borddekking, matlaging
- By, veier, retninger, transport, reise
- Hus, innredning og møbler
- Bosted, fritid, sport, interesser
- Sentrale preposisjoner, personlige pronomen, eiendomsord
- Foreløpig subjekt (there is/are/it is)
- Sentrale spørreord og setningsstrukturer ved spørsmål og svar

Språk og kultur

- Sang, leker og dikt: tradisjonsstoff om pløying, såing, vekst og innhøsting, håndverk og yrker
- Sang, dikt og dans fra forskjellige engelskspråklige områder
- Fortellinger om årets temaer og fra engelskspråklig barnelitteratur
- Elevledete 'games'
- Dramatisering av scener fra dagligliv og arbeidsliv

5. klasse

Språk og kommunikasjon

- Skrive og lese kjente ord og tekster
- Lese ny tekst med forforståelse
- Skrive og lese små tekster om kjente temaer
- Ord og uttrykk fra kjente temaer
- Bildebeskrivelse, muntlig og skriftlig
- Tall, telling, hoderegning
- Sentrale samtalemønstre i hverdagen
- Samtaleøvelser om egne og felles skole- og fritidserfaringer
- Likheter og ulikheter mellom engelsk og norsk
- Engelsk i norsk hverdag
- Bokstaverord, mønstre i engelsk ortografi
- Substantiv i entalls- og flertallsform, bestemt og ubestemt artikkel, preposisjonsbruk
- Verbbøyning: svake verb i presens og preteritum

Språk og kultur

- Dikt og sangtekster fra språkområdet
- Fortellinger og litteraturutdrag fra språkområdet, muntlig og skriftlig

- Dramatisering av hverdagsscener

6. klasse

Språk og kommunikasjon

- Bearbeiding av lesetekster, muntlig og skriftlig
- Skrive tekster om kjente temaer
- Skrive brev, dagbok, dikt
- Diktater, bildebeskrivelser
- Samtale om kjente temaer
- Improvisasjon, dramatisering
- Sterke verb, gradbøyning av adjektiv, adverb
- Språklige mønstre og tekststrukturer på engelsk

Språk og kultur

- Korte autentiske tekster i forskjellige sjangre fra engelskspråklige land
- Tradisjoner og skikker i engelskspråklige land
- Levesett og omgangsformer i England, Skottland, Wales, Irland

7. klasse

Språk og kommunikasjon

- Beskrivende, fortellende, spørrende tekster
- Gjenfortelling av fortelling/film, muntlig og skriftlig
- Bearbeiding av lesetekster, muntlig og skriftlig
- Samtaler om kjente temaer og egne interesser og meninger
- Engelsk i Norge
- Digitale verktøy for å finne og presentere stoff
- Mønstre for uttale, skrivemåte, bøyning, setningstyper
- Foreløpig oversikt over grammatikktemaer

Språk og kultur

- Ordtak og idiomatiske uttrykk
- Utdrag av autentiske dramatiske, episke og poetiske tekster
- Julesanger og andre årstidssanger knyttet til engelskspråklig kultur
- Engelsk i USA og Australia
- Levesett og omgangsformer i USA og Australia

8. klasse

Språk og kommunikasjon

- Prosess-skriving, kjente og nære temaer
- Lese og bearbeide tekster i ulike sjangre
- Muntlige og skriftlige tekster om 8. kassetemaer i historie, biologi, astronomi, geografi
- Bokomtaler, muntlig og skriftlig, med fokus på handlingen
- Engelskspråklige kilder, digitale og trykte, for muntlige og skriftlige oppgaver
- Tilpassing til mottaker eller samtalepartner

- Engelsk som globalt kontaktspråk, engelsk i norsk hverdag
- Verbstrukturer som uttrykker fortid, nåtid og framtid
- Modale hjelpeverb, relative pronomen

Språk og kultur

- Resitasjon og lesing av klassisk engelsk litteratur
- Lesing av aktuell ungdomsroman
- Trekk fra språkområdets historie: kultur, oppdagelsesreiser, handel
- Biografier
- Framveksten av engelsk som verdensspråk

9. klasse

Språk og kommunikasjon

- Oppskrifter, bruksanvisninger og andre saktekster
- Biografier, muntlig og skriftlig
- Bearbeiding og presentasjon av temaer fra litteratur, kultur og samfunn
- Kommunikasjon over landegrenser med engelsk som kontaktspråk
- Prosess-skriving: indre liv, refleksjoner, tanker
- Strategier i språklæring
- Tilpasse språket til emne og situasjon
- Setningsstrukturer med leddsetninger, engelsk og norsk
- Videre om adverb
- Passiv- og aktivsetninger

Språk og kultur

- Dikt og sangtekster fra engelskspråklige land
- Negro Spirituals og tekster av og om urfolk i engelskspråklige land
- Tekster fra eldre litteratur
- Samtidslitteratur for ungdom
- Trekk fra språkområdets historie: industrialisering, kolonisering, urfolks skjebne
- Utvandringen fra Europa til Amerika
- Engelsk i Amerika og Oseania

10. klasse

Språk og kommunikasjon

- Formidle engelsk tekst ved høytlesing
- Kommunikasjon over landegrenser med engelsk som kontaktspråk
- Nyansering av språklige uttrykk i forhold til emne, situasjon og mottaker
- Bearbeiding av litteratur og samfunnsfaglige temaer
- Kildesøk, kildebruk og kildekritikk
- Bruk av engelskspråklige kilder for skriftlig arbeid og muntlige presentasjoner
- Forskjellige typer sakprosa
- Gjennomgang av grammatikken som er behandlet fra 4. – 9. klasse
- Trekk fra engelsk språkhistorie

Språk og kultur

- Variert utvalg av autentiske litterære tekster: skuespill, noveller, dikt
- Litteratur som omhandler utvikling og endring i engelskspråklige land
- Bokomtaler og skriveoppgaver om samtidslitteratur
- Engelsk som førstespråk og kontaktspråk
- Frihetsgudinnen og amerikanske verdier
- Gandhi, India og Pakistan
- Afroamerikansk historie

Sentrale arbeidsmåter

2. – 4. klasse

De unge skolebarnas evne til implisitt språklæring, muntlig og uten forklaringer og oversettelser, danner grunnlag for arbeidsmåtene i 2. – 4. klasse.

Timene har en fast oppbygning, med rom for variasjon og tilpassing, der kjente, halvkjente og nye elementer veksler i en gjenkjennelig struktur. Hver økt har innslag av dikterisk språk og hverdagsspråk, av lytting og egenaktiv tale, av bevegelse og ro, av humor og alvor.

Elevene møter og deltar i engelsk gjennom en mest mulig enspråklig opplæring. I en arbeidsstemning av rolig og glad oppmerksomhet kan elevenes lyst og evne til etterligning og samhandling åpne for læring med likhetstrekk til morsmåslæringen.

Lærer er forbilde for uttale og intonasjon, og elevene gjør med. Koret av alle stemmer danner det ene området for arbeid med dikterisk-rytmisk språk. Det andre området dannes ved at grupper og enkeltelever tar over deler av kjente tekster, noe som starter i 2. klasse. Vekslingen mellom kor, gruppe og enkelstemmer danner også grunnlag for å ta roller i dramatisering.

Elevene øver oppmerksom lytting ved at læreren formidler korte fortellinger, fra en faktisk hendelse eller fra kjent fortellestoff. Mimikk og gester, eventuelt tegning/bilder/konkreter, støtter forståelsen. Elevene øver seg med dette i å forstå hovedtrekk i en fortelling og ikke gi opp dersom noe glipper. Fortellingen kan gjentas, eller utvikles med variasjoner, eller gi motiver for tegning, eller danne grunnlag for samtale, tilpasset elevenes behov og muligheter.

Utvidelse av ordforrådet står sentralt og har en tydelig progresjon gjennom de tre årene. Elevene blir kjent med ord og uttrykk knyttet til bestemte meningssammenhenger, for eksempel navn og aktiviteter i klasserommet i 2. klasse, eller liv og arbeid på en gård i 4. klasse. Ordforrådet forankres gjennom bevegelse, konkreter eller bilder. Ord og uttrykk gjentas i varierte situasjoner, så ordene ikke blir stående som isolerte og entydige gloser. Det er et mål at elevene tilegner seg et ordforråd som de kan ta aktivt i bruk i varierte sammenhenger. Samtalestrukturer øves og brukes i samtale om nære og kjente temaer. Det er også et mål at elevene møter et større tilfang av ord enn dem de bruker selv, men som kan forstås i den meningsfulle sammenhengen ordene opptrer i, for eksempel i fortelling og dikt.

En rikdom av språklige strukturer og uttryksmåter blir brukt fra første time i 2. klasse, gjerne fra autentiske kilder, som del av en empatisk, etterligningsbasert arbeidsmåte. Parallelt blir det arbeidet med at elevene blir oppmerksomme på språklige fenomener. Kjennskap til grammatiske strukturer øves gjennom lek, eksempelsetninger, grammatikkvers og samtaleøvelser. I 4. klasse har elevene den første perioden i norsk grammatikk (se læreplan for norsk), og engelskfaget følger opp enkelte elementer av innholdet i norskfaget.

Gjennom den muntlige, enspråklig baserte engelskoppleringen i 2. – 4. klasse opparbeider elevene et forråd av vers, sanger og leker, i tillegg til et variert ordforråd, lytte- og samtaleevne. Dette forrådet av muntlig engelsk er et grunnlag for skrivning og lesing, idet elevene skriver og leser kjente tekster. Steinerpedagogisk syn på alderstilpasset læring tilsier at enspråklig muntlighet er en læringsform som både er tidseffektiv og legger best til rette for god ferdighetsutvikling i engelsk i 2. – 4. klasse, mens skriftlig arbeid starter for fullt i 5. klasse. Det stilles derfor ingen kompetansemål for skriftlig engelsk etter 4. klasse. Om ønskelig, kan det legges et grunnlag i 4. klasse og skapes forventning til skrivning og lesing på engelsk gjennom tegning med tilhørende ord, skrivning av kjente uttrykk og ord og lignende.

Underveisvurdering

Sentrale arbeidsmåter viser hvordan underveisvurderingen er en integrert del av en læringsfremmende opplæring, der elevene skal gis anledning til å vise og utvikle kompetanse på flere og varierte måter, og der læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i faget. Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget engelsk gjennom sang, lek, utforsking og praktisk utøvelse med rom for undring og spørsmålsstilling.

5. – 7. klasse

Fra begynnelsen av 5. klasse er skrivning og lesing sentralt i engelskfaget, samtidig som de muntlige ferdighetene utvikles videre gjennom samtale, fortelling, dikt, sang og lek. Språklære er integrert i både det skriftlige og muntlige engelskarbeidet. Å finne forskjeller og likheter mellom engelsk, norsk og andre språk styrker bevisstheten om språk, og elevene kan dele erfaringer om hvor og hvordan de møter engelsk i Norge. Engelsk som førstespråk og som kontaktspråk kan tematiseres. Trekk fra språkområdets geografi, historie og tradisjoner tas inn, med start i De britiske øyer.

Skatten av muntlig engelsk fra 2. – 4. klasse er en ressursbank for de neste skoleårene. Kjente, små tekster fra de første skoleårene egner seg for skrivning og lesing i 5. og 6. klasse. Da er en grundig forforståelse på plass, og elevene mestrer en gjenkjennende lesing, høyt og stille, i kor og enkeltvis. De kan gå på leting etter ord og uttrykk og øve engelsk bokstavering av ord i de kjente tekstene. I løpet av de tre årene utvider tekstutvalget seg, med hovedvekt på autentiske tekster, gamle og nye, enten det gjelder dikt, sang eller utdrag fra fortellende tekster. En velprøvd steinerpedagogisk arbeidsmåte er å legge vekt på forforståelse, språklig og tematisk, før lesing, så opplevelsen av å lese et fremmed språk er «Ja, jeg forstår dette!». Noen lesestykker leses og deles gjentatte ganger, andre leses en enkelt gang, for øyeblikkets opplevelse. Noen lesestykker egner seg til å gå på leting etter ord og uttrykk, eller til å finne bestemte strukturer. Andre, og de fleste autentiske tekster i 5. – 7. klasse, egner seg til å glede seg over innholdet her og nå. Til gjengjeld kan små hverdagslige tekster, forfattet av lærer og elever, egne seg for å finne ord og utforske skrivemåter og språklige fenomener.

Øving av god uttale og formidlingsevne er integrert i lesing, samtale, resitasjon og dramatisering. I løpet av de tre årene kan elevene gi korte muntlige presentasjoner om kjente temaer, for eksempel om kjæledyr, reiser, fritidsinteresser, været, matretter, byen, hus. De kan også beskrive steder og situasjoner ved hjelp av bilder og/eller konkreter. Hverdagens faste uttrykk, måter å hilse på, spørre om veien, kjøpe og betale o.l. kan øves inn via egenutviklede eller improviserte små rollespill. Særlig fra 7. klasse kan det være formålstjenlig å bruke digitale kilder og verktøy for presentasjoner og skriftlige oppgaver. Grunnleggende kildekunnskap og kildekritikk integreres i arbeidet.

Kjent stoff fra 2. – 4. klasse skrives og leses. Skrivearbeidet utvides med bildebeskrivelser, brev, dagbok og små dialoger og fortellinger, som felles tekster, eller utarbeidet i gruppe eller enkeltvis. Utvidelse av det skriftlige ordforrådet kan knyttes til tema for tekstene, for eksempel til bilde av sommer ved sjøen, bilde av London, brev om egne fritidsinteresser, oppskrifter m.m. En annen vei inn i skriftlig engelsk er å gå på jakt etter ortografiske mønstre, for eksempel hat-cat-sad-bad; car, father, hard, part; lazy, take, snake, basic; thing, thanks, throw, three.

Dikt, sanger, leker, faste talemåter og omgangsformer, pluss autentiske tekster, åpner for å tematisere levevis, oppvekst og tradisjoner i engelskspråklige land. Trekk fra geografi og historie kan starte med De britiske øyer og siden utvides.

Elevene oppmuntres til å finne, gjenkjenne og sette ord på språklige fenomener i engelsk. Hvor og hvordan møter elevene engelsk i hverdagen i Norge? Hva er likt og annerledes i engelsk, norsk og andre språk? Hva slags arbeidsmåter bruker de for å øve/bli god i engelsk?

Temaer i språkkunnskap kan hentes ut av tekster (muntlige og skriftlige) som er kjente for elevene. Sentrale temaer i engelsk grammatikk er angitt i innholdsangivelsene for hvert klassetrinn. Rekkefølgen kan tilpasses arbeidet i den enkelte klassen på tvers av angivelsene.

Underveisvurdering

Sentrale arbeidsmåter viser hvordan underveisvurderingen er en integrert del av en læringsfremmende opplæring, der elevene skal gis anledning til å vise og utvikle kompetanse på flere og varierte måter, og der læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i faget. Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget engelsk gjennom øving, utforskning og praktisk virksomhet samt refleksjon over og vurdering av egen utøvelse.

8. – 10. klasse

Samtidig som elevenes evne til selvstendig, variert og oppdatert bruk av muntlig og skriftlig engelsk utvides, er årene også fylt av møter med litteratur og kultur og møter med markante historiske hendelser og personligheter i den engelskspråklige verden. Slik forblir engelskfaget både et bruksfag og et dannelsesfag med kunstfaglige elementer.

Elevene arbeider med å tilpasse språket til ulike temaer og ulike mottakere, både muntlig og skriftlig. De får oppgaver som innebærer kommunikasjon på tvers av landegrensene. Språk og struktur i aktuelle tekster kan utforskes og brukes i eget tekstarbeid. Prosesskrivingsteknikker kan brukes, og elevene samarbeider om utvikling av muntlige og skriftlige oppgaver. Å oppsøke og vurdere engelskspråklige kilder aktualiserer drøfting av kilde kvalitet og kildekritikk. Elevene utforsker og beskriver karakteristiske trekk, muntlig og skriftlig, ved engelsk innen språkområdet, særlig amerikansk-engelsk i forhold til britisk-engelsk.

Strategier i språklæringen tas opp til drøfting, inkludert bruk av digitale verktøy og ulike medier. Flerspråklighet som ressurs og engelsk som globalt kontaktspråk blir tematisert. Elevene øver mot til improvisasjon ved å produsere tekster på engelsk med kort refleksjonstid. Øvelsene skal være konsentrerte og hyppige, med temaer som fenger og engasjerer. Målet er å øve flyt, ikke perfektjon. Skriftlige oppgaver kan være å skrive så mye man kan om et gitt tema på kort tid. Muntlige oppgaver vil for eksempel være å samtale kort og spontant om kjente temaer. Elevene øver seg i å reflektere og begrunne samt uttrykke meninger med egne ord.

Grammatikktemaene fra forutgående år hentes opp, utvides og forankres. Elevene finner og bruker språklig terminologi til å beskrive språklige mønstre og tekststrukturer.

Engelskspråklig litteratur, gammel og ny, har en sentral plass i engelskfaget i 8. – 10. klasse. Resitasjon av Shakespeare-sonetter og andre klassiske perler fra engelsk litteraturhistorie kan følges opp av dikt fra amerikansk tradisjon og nyere diktning fra andre deler av det engelske språkområdet, inkludert de tidlige koloniene. Lesing av skuespill, gjerne Shakespeare, kan utvikles til dramatisering i 8. eller 9. klasse. Tekster av Charles Dickens, Mark Twain og andre klassikere utvider 9. klasses historietema industrialisering og kolonisering. Livshistoriene til oppdagelsesreisende, vitenskapsmenn og -kvinner og samfunnsendrende aktører i den engelskspråklige verden brukes som lesestoff og som temaer for muntlige og skriftlige presentasjoner. I 10. klasse er nyere engelskspråklig litteratur tema, fra John Steinbeck og framover. Aktuell ungdomslitteratur, gjerne i

form av noveller og andre kortere tekster, leses i alle tre årene. I bearbeidelsen av litteratur er den ytre handlingen i fokus i 8. klasse, mens karakterene og de underliggende motivene tematiseres i 9. og 10. klasse.

Framveksten av engelsk som verdensspråk tematiseres i 9. klasse i forbindelse med historietemaene industrialisering, kolonisering og konsekvenser for urfolk. I 10. klasse følges årets historietemaer opp i arbeid med den amerikanske revolusjon og kampen for selvstyre i koloniene på 1900-tallet. Historietemaene og aktuelle samfunnsproblemer knyttet til dem, åpner for samtale og refleksjon.

Underveisvurdering

Sentrale arbeidsmåter viser hvordan underveisvurderingen er en integrert del av en læringsfremmende opplæring, der elevene skal gis anledning til å vise og utvikle kompetanse på flere og varierte måter, og der læreren og elevene skal være i dialog om elevenes utvikling i faget. Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i faget engelsk gjennom å utforske, argumentere, analysere og reflektere over engelskspråkfaglige emner og sammenhenger mellom dem, og med fagspråk og teorier vurdere egen språklig utøvelse. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til og til å reflektere over egen faglig utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i faget engelsk.

Sluttvurdering

Sluttvurderingen skal uttrykke den samlede kompetansen eleven har ved avslutningen av opplæringen etter 10. klasse. Samlet kompetanse inkluderer evne til utforskning gjennom praktisk og kunstnerisk tilnærming i kombinasjon med kunnskap, forståelse, refleksjon og kritisk tenkning. Sluttvurderingen skal vise i hvilken grad eleven, forstår, tolker og formidler innhold fra ulike typer tekster, både muntlig og skriftlig. Den skal også vise i hvilken grad eleven viser kjennskap til kultur og mangfold i den engelskspråklige verden.